

Exercicis literaris

DAMIÀ BARDERA POCH

Una cosa és escriure literatura i l'altra, ben diferent, fer exercicis literaris. El llibre *Els horitzontals i altres històries verticals*, de Carles McCragh, format per nou relats, és tot ell --les gairebé dues-centes pàgines-- un exercici literari. Li manca risc, ambició i originalitat; i li sobra el to allisonador, la cantarella de la denúncia --que només convenç els prèviament convençuts-- i la patina ideològica que revesteix tot el llibre, especialment els relats: «La filla de la reina dels blancs», «La maledicció» i «Els horitzontals».

El lector no acaba d'entendre per què en aquest últim relat --un text prenyat d'un idealisme juvenil autosatífet i massa acrític amb ell mateix-- la protagonista, l'Elisabet, gaudeix de tant de protagonisme si es tracta, al capdavall, d'una història volgudament col·lectiva. Hi ha altres relats, com ara «The Wax Museum» o «Sempre, sem-

pre t'esperaré», que són històries reeixides, ben narrades, si bé no tenen prou capacitat de suggerir dobles lectures (altres lectures) i les expectatives del lector queden truncades, això és, acaben en un no-res.

Certament, no és un llibre mal escrit --seríem injustos, en afirmar-ho--, atès que està redactat amb solvència i destresa. La prosa és fluïda, elegant, mesurada, rodona, d'adscripció inequívocament mediterrània. I els diàlegs estan ben introduïts, són àgils i no reca llegir-los. Ara bé, les històries són anodines, tenen poc interès, a les descripcions els falta fondària i relats com «La filla de la reina dels blancs» tenen problemes de versemblança en la veu narrativa, si bé la tècnica de fer servir la ingenuïtat com a denúncia (ja ho feia Mercè Rodoreda) és prou interessant.

En definitiva: sembla estrany que, a aquestes alçades de la pel·lícula, en-

CARLES MCCRAGH

Els horitzontals i altres històries verticals

Ed. Cal·lígraf
Figueres, 2012
199 p.

cara no haguem après que els bons sentiments i les bones intencions no són suficients --ni tan sols són necessaris-- per fer bona literatura.

Fages de Climent ja reia abans de Crist

ADRIÀ PUJOL CRUELLS

Els catedràtics Jordi Pla i Joan Ferrerós han editat i anotat *Empòrion, la de les tres muralles*, la darrera peça teatral escrita per Carles Fages de Climent. És una sort per als lectors: tenim més obra d'un dels millors escriptors catalans del segle XX.

Imitant la forma del teatre grecollatí, usant un idioma que bascula entre l'erudició i la llengua arran de terra --l'expressió és d'en Toni Sala--, la comèdia satiritza, d'una banda, la connivència entre grecs i indigets a la colò-

nia emporitana, on tothom viu i deixa viure, amarat d'un tarannà esculpit a còpia de tramuntanades i llevantades.

«Cònsol, la gent del país sol tenir una virtut rara, riu de tot i de tothom i es deleix per fer gatzara i, mentre plora pels ulls, amb els llavis riu encara»

De l'altra, ironitza sobre el procés de sotmetiment al cònsol romà Marc Porci Cató, al segle II aC, un enderrocador de muralles que vol implantar les lleis i les consuetuds de l'Imperi. Cató, enervat pel vent que bufa al país, i malgrat guanyar la partida, es rendirà de cor a un territori únic i poblat de murrís pragmàtics. De fet, ja s'encarreguen ells, d'explicar-li el caràcter ultralocal: *Cònsol, la gent del país / sol tenir una virtut rara, / riu de tot i de tothom / i es deleix per fer gatzara / i, mentre plora pels ulls, / amb els llavis riu encara.*

De Cercas al Zarco: viatge d'anada i tornada

ADRIÀ PUJOL CRUELLES

L'autor de *Soldados de Salamina* ens té acostumats a la porositat entre gèneres. En els darrers quatre llibres, Javier Cercas bascula entre la ficció i la història, i sovint ho amaneix amb testimonis de collita generacional. El quefer, que potser neix amb Truman Capote, bé podria anomenar-se *nouvelle vérité*.

A *Las leyes de la frontera*, l'escriptor extremeny ens parla de l'altra Transició. Ressenya, amb un punt d'èpica suburbial, la peripècia dels delinqüents de barriada en una Espanya postfranquista, el país que s'emmirallava en una suposada renovació social i política, però que a la rebotiga hostatjava els desheretats —llegim-hi lladregots, drogoaddictes i misèria.

L'argument presenta un escriptor que prepara un llibre sobre la figura del Zarco. *Quinqui* prototípic, a través de llarguíssimes entrevistes als altres personatges descabdellarem els cla-

robscurs, l'auge i la caiguda d'un mite prematur i popular. L'estructura del llibre, en efecte, fa que ens assabentem de la vida i miracles de l'interfecte per boca de les persones que el van tractar, sobretot un nano de classe mitjana que s'hi enlluernà i que, potser ens equivoquem, recorda un jove Cercas.

Cercas i el Zarco, el Zarco i Cercas. Relat col·lectiu, ambientat a la Girona preturística, aconsegueix interessar-nos durant un bon grapat de pàgines. I és que hi desfilen els grans llocs comuns, i el prim tel de ceba que els separa, en tota bona història: la llibertat i la coerció, l'amistat i la traïció, l'amor i la mort.

La novel·la està molt ben documentada, per com descriu els ambients del barri xinès de Girona, el combat llegendari o la connivència entre les forces de l'ordre i els *quinquis*. És versemblant i té una estructura interessant, que recorda la de les nines russes. Tanmateix, sobretot a la segona part, el text i el que expli-

JAVIER CERCAS

Las leyes de la frontera

Random House Mondadori, 504.
Barcelona, 2012. 382 p.

ca es tornen redundants. A més, l'obvietat periodística hi treu el nas, i el pes de les relacions amoroses entre els personatges la converteixen en una cosa que no esperàvem, una altra novel·la, amb altres veritats de ficció que ens allunyen del moll on l'autor ens havia atracat.

CARLES FAGES DE CLIMENT

**Empòrion, la de
les tres muralles**

Brau Edicions, - Les closes, 3
Figueres, 2012. 92 p.

El Noucentisme maldava per una cultura nacional altiva, i el passat grecoromà del país li anava com l'anell al dit. Moviment artístic i polític, pregonava l'ordre i el seny. I Fages de Climent, doctor en llengües clàssiques amb una tesi sobre el paisatge en l'obra d'Homer, aprofita l'embranchida del moment i hi posa la sal empordanesa, quasi podríem dir-ne la contrapartida. A *Empòrion, la de les tres muralles*, el paisatge és hel·lenitzat, enaltit i sublimat, tanmateix compensat pels suposats trets de la sornegueria local

—astuta i primària—, als quals es dona categoria d'històrics. Modelat pel paisatge, quasi mític, d'aquest racó de món, l'oriünd esdevé un ésser volàtil, pactista, genialoide i un punt llunàtic. I és així que, per dir-ho com se'n diu a l'Empordà de prendre el pèl, els autòctons *collonen* el cònsol romà, i és tot *collonant-lo* que l'integren i el convenen de les bondats del quefer empordanès.

